

Expliciete instructie in school- en vaktaalwoorden in het secundair onderwijs

Onderwijsvorm	Secundair onderwijs
Bouwsteen	Bouwsteen 3 Investeer bewust in mondelinge taalvaardigheid
Aanbeveling	3.3 Werk doelbewust aan woordenschat, ook expliciet

Achtergrond

Een zorgleerkracht uit een Vlaamse secundaire school (eerste graad beroepsonderwijs) merkte op hoeveel verschillende woorden voor sommige voorwerpen en concepten gebruikt werden. Leerlingen worstelden ook met het begrijpen en gebruiken van deze school- en vaktaal. Daarom werkte ze samen met haar collega's een programma rond school- en vaktaalwoorden uit.

Beschrijving

Verschillende leerlingen met nood aan taalsteun, zoals Nederlandsetaalleerders, leerlingen met een lage SES of leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis, hebben minder woordenschat in de onderwijstaal dan hun leeftijdsgenoten. Vooral **school- en vaktaalwoorden** vormen een uitdaging, omdat deze woorden vaak een **abstracte betekenis** hebben en/of doorgaans enkel in de **schoolcontext** gebruikt (en dus geleerd) worden.

In een taaltraject voor deze leerlingen moet je dus inzetten op school- en vaktaalwoorden. Hieronder vind je een stappenplan om een dergelijk woordenschatprogramma uit te werken:

1. Inventariseer de school- en vaktaalwoorden waarmee je leerlingen vaak in contact komen. Ga hiervoor ook te rade bij je collega's van zaak- en praktijkvakken.

2. Verdeel de woorden in reeksen van een vijftal woorden. Doe dit door hiervoor naar **betekenisvolle contexten** te zoeken waaraan je telkens een vijftal woorden kan koppelen. Door te vertrekken vanuit een context, en niet

vanuit geïsoleerde woordenlijsten, zorg je ervoor dat de leerlingen de betekenissen van de woorden makkelijker en beter onthouden. Bijvoorbeeld:

- Vertrek vanuit een tekst waarin een aantal schooltaalwoorden aan bod komen;
- Verzin een interessante anekdote rond een aantal woorden;
- Of werk met filmpjes, afbeeldingen, enz.

3. Ontwerp eventueel een **taalposter** waarop de woorden verduidelijkt worden aan de hand van een afbeelding. Hang deze posters niet alleen in de klas- maar ook in de praktijklokalen op, zodat leerlingen én leerkrachten voortdurend aan deze woorden herinnerd worden.

4. Breng om de zoveel weken een nieuwe reeks woorden aan via **expliciete instructie**. Vertrek hiervoor vanuit de **betekenisvolle context** die je in stap 2 zocht. Licht de betekenis van de woorden toe en laat de leerlingen de woorden ook zelf uitspreken.

5. Laat de leerlingen de woorden aan de hand van **verschillende werkvormen** actief inoefenen. Focus hierbij niet alleen op het label, maar zeker ook op de betekenisaspecten van woorden.

6. Herhaal bij elke nieuwe oefenreeks ook enkele woorden uit eerdere reeksen.

7. Zorg voor een **transfer** naar andere contexten. Breng

collega's van **zaak- en praktijkvakken** bijvoorbeeld via de weekberichten op de hoogte van de woordenreeks die deze periode geoefend wordt en zorg ervoor dat ook zij de correcte school- en vaktaalwoorden in hun lessen gebruiken. Ook op deze manier bouw je herhalingsmomenten in.

8. Hou de **evolutie** van de leerlingen nauwgezet bij.

Bekijk zeker ook

- Geïntegreerd werken aan lezen, schrijven en mondelinge taal
- Vertrekken vanuit relevante thema's met verschillende invalshoeken
- Woordenschat actief inoefenen

Bron

Trioen, M., Taelman, H., Geudens, A., Schraeyen, K., Missinne, L., Casteleyn, J., Simons, M., Smits, T.F.H. (2021). *De schijnwerper op taal. Taalintegratie voor leerlingen die daar extra nood aan hebben*. Universiteit Antwerpen. www.taaltrajecten.be